

27 . Albești | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 60954.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca greacă, Epoca elenistică

Tipuri sit: exploatare/carieră, amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Nicolae Alexandru, Maria Bărbulescu, Livia Buzoianu

Instituții: Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Universitatea "Ovidius", Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Rezumat

Așezarea de la Albești este plasată la limita de V a teritoriului coloniei doriene Callatis. Zona fortificată, de formă rectangulară, ocupă o suprafață de cca. 2800 m². Spre E, S și V de aceasta locuirea se întinde pe o suprafață de cca. 12 ha. Fortificația propriu-zisă cunoaște trei faze constructive: primele două se plasează în sec. IV a.Chr; faza a treia, care reprezintă o extindere a suprafeței fortificate spre S, se plasează în sec. III a. Chr. Amenajarea spațiului interior al fortificației se plasează între aceleași limite cronologice. Cercetarea arheologică a urmărit stabilirea unei corelații între cronologia amenajărilor din interiorul fortificației și întregul sistem de apărare reprezentat de incinte.

☑S-au putut detașa două perioade de vârf ale activității economice a cetății: prima, plasată spre sfârșitul sec. IV și începutul sec. III a.Chr, iar a doua, în a doua jumătate a sec. III a.Chr. Coordonatele politice între care își desfășoară existența cetatea sunt mai puțin clare. Prima incintă este legată de procesul apariției așezărilor de tip mixt, în care, în sec. IV a.Chr, elemente etnice de bază (autohtoni și greci, între care nu excludem și unele prezențe scitice documentate în zonă) sunt quasiegal reprezentate. Construcția celei de a doua incinte, mai întărită, demonstrează caracterul militar defensiv al fortificației. Faza a III-a demonstrează o existență înfloritoare a așezării, la adăpost de orice evenimente, care, chiar dacă au avut loc, au afectat într-o anumită măsură numai Callatida, nu și teritoriul ei.

☑Campania 2005 pe șantierul arheologic Albești și-a propus cercetări ale complexelor de locuire din zona de extindere a spațiului fortificat în sectorul A și eventuale locuiri extra-muros. A fost cercetată o locuință de mari dimensiuni, cu două faze de construcție, ambele datate în secolul III a.Chr. A fost cercetată și zona situată între colțul sudic al incintei și spațiul interior alăturat. Toate observațiile din teren duc la identificarea unei noi intrări în cetate, pe partea sudică. Un zid interior, paralel cu incinta, conservat pe o lungime de 40 de m, întărește sistemul defensiv. Materialul arheologic databil constă în ștampile amforice din Heraclea Pontică – perioada C, din Sinope – grupa V și din Rodos – perioada a II-a.

Raport

Așezarea de la Albești este plasată la limita de V a teritoriului coloniei doriene Callatis. Zona fortificată, de formă rectangulară, ocupă o suprafață de cca. 2800 m². Spre E, S și V de aceasta locuirea se întinde pe o suprafață de cca. 12 ha. Fortificația propriu-zisă cunoaște trei faze constructive: primele două, ocupând suprafețe aprox. egale, se plasează în sec. IV a.Chr; faza a treia, care reprezintă și o extindere a suprafeței fortificate spre S, se plasează în sec. III a. Chr. (după primele decenii ale sec. până spre sfârșitul lui sau începutul sec. următor). Amenajarea spațiului interior al fortificației se plasează între aceleași limite cronologice. Cercetarea arheologică a urmărit stabilirea unei corelații între cronologia amenajărilor din interiorul fortificației și întregul sistem de apărare reprezentat de incinte.

S-au putut detașa două perioade de vârf ale activității economice a cetății: prima, plasată spre sfârșitul sec. IV și începutul sec. III a.Chr, iar a doua, în a doua jumătate a sec. III a.Chr. Coordonatele politice între

care își desfășoară existența cetatea sunt mai puțin clare. Prima incintă este legată de procesul apariției așezărilor de tip mixt, în care, în sec. IV a.Chr. elemente etnice de bază (autohtoni și greci, între care nu excludem și unele prezențe scitice documentate în zonă) sunt quasiegal reprezentate. Construcția celei de a doua incinte, mai întărită, demonstrează caracterul militar (sau strategic) defensiv al fortificației.

Faza a III-a demonstrează o existență înfloritoare a așezării, la adăpost de orice evenimente, care, chiar dacă au avut loc, au afectat într-o anumită măsură numai Callatida, nu și teritoriul ei.

Campania 2005 pe șantierul arheologic Albești și-a propus cercetări ale complexelor de locuire din zona de extindere a spațiului fortificat în sectorul A și eventuale locuiri extra-muros (prin verificarea datelor obținute prin măsurători geofizice).

S-au deschis carouri noi SA, c.48, 40, 39, 65 și au fost reluate, din săpăturile mai vechi, c. 38, 32 și 31.

În ordinea enunțată, situația surprinsă pe carouri este următoarea:

SA, c.48 - carou fără sarcină arheologică; caroul este situat în apropierea incintei de S din sectorul B. Succesiunea straturilor: strat vegetal gros/dărâmatură/stânca naturală. S-au recuperat mai multe pachete cu material ceramic provenit din complexe de locuire apropiate (SA, c.41 și 55). Situația înregistrată pe profile:

- profilul de N: 0 –0,28 m – vegetal; -0,28 m – blocuri de piatră căzute; -0,50 m – stânca naturală;

- profilul de E: 0 –0,33 m – vegetal; -0,33 m – dărâmatură în linie continuă (primul nivel de tasare din SA, c.41); -0,50 m – stânca naturală;

- profilul de V: 0 –0,23 m – vegetal; -0,23 m – dărâmatură; -0,50 m – stânca naturală.

SA, c. 40 - la -0,30 m de la nivelul actual de călcare s-a dat de un zid pe direcția S-N, care traversează caroul pe o lungime de 4 m; celelalte dimensiuni păstrate sunt: 0,55–0,64 lățime și 0,33 m înălțime; este continuarea zidului de V al locuinței din SA, c.41-34. Zidul locuinței continuă și sub martorul dintre SA, c.40-39. În colțul de SE al caroului apare o amenajare din câteva pietre mai mari așezate în unghi. Profilul de S înregistrează o dărâmatură între colțul de SE și zid, pe o lungime de 2,20 m; dărâmătura apare de la nivelul vegetalului până la -0,60 m. Între zid și capătul de SV al caroului se conturează o groapă: vegetal până la -0,50 m urmat de o dărâmatură groasă de 0,13 m. Profilul de V – curat; în profilul de N – urmă de pietre și cărămizi la -0,45 m. Profilul de E înregistrează: -0,60 m – lutuială (primul nivel de locuire); -0,45 m – nivel I de tasare (marchează nivelul de construcție din faza a II-a de locuire); -0,30 m – nivel II de tasare (corespunde pavaului superior din SA, c. 32, după cum pavaul inferior din același c. 32 ține de nivelul II de locuire din c.40).

Se verifică astfel ipoteza mai veche (raport arheologic 2002) pentru locuința surprinsă parțial atunci în SA, c. 41-34 privind amenajarea și funcționarea ei în două faze.

SA, c. 39 - și acest carou este traversat de la N la S de un zid. Parțial este continuarea zidului de V al locuinței care începe în SA, c. 41; această continuare se păstrează pe o lungime de 1,20 m. Pe aceeași linie, spre S, este un zid din pietre mijlocii, cu aspect neregulat, așezat pe un strat de pământ gros de 0,25–0,30 m și care se oprește în zidul masiv, paralel incintei notat în rapoartele noastre ca „zidul ζ”; dimensiunile noii prelungiri sunt de 3,05 m lungime și 0,55 m lățime; este de fapt ultima compartimentare a spațiului. Exterior lui, spre V (deci exterior locuinței) este amenajată o vatră circulară cu diametrul de 1 m, protejată de pietre așezate vertical. În partea de N a caroului a fost surprins un zid care intră în profil, ușor deviat NV-SE (este zidul din faza I a locuinței). Închiderea spre S în faza a II-a a locuinței este marcată de un bloc de calcar cu dimensiunile 0,95 x 0,55 m. Curățarea pavaului superior din SA, c.32 a dus la delimitarea unui zid amplasat pe direcția SV-NE (deplasarea se datorează presiunii pavaului superior și a zidului de S din faza I a locuinței). În aceste condiții, zidul surprins ar constitui împreună cu blocul de calcar zidul de S din faza a II-a a locuinței. O etapă ulterioară a însemnat dezafectarea locuinței (a zidului de S), blocarea pavaului și blocarea intrării la zidul ζ. În felul acesta în SA, c. 39 se creează un nou spațiu delimitat de zidul ζ (la S), blocarea pavaului (spre E), zidul de S al locuinței din faza a II-a; suprafața compartimentării este de 3,10 x 1,60 m; înălțimea pavaului blocat este de 0,67 m.

O a doua compartimentare este înregistrată în SA, c.32 (vizibilă și prin desființarea martorului dintre c. 39-32), cu o suprafață de 4,40 x 1,60 m; compartimentarea spre E folosește pavaul superior din SA, c.32.

Cele două compartimentări (din SA, c.39 și SA, c.32 + martor) sunt contemporane între ele și contemporane cu blocarea pavajului și a intrării din zidul ζ.

SA, c. 32 (reluat) - pe vechiul plan este înregistrat un pavaj, limitat spre E de un zid; un alt zid – în profilul de S al caroului.

Reluarea săpăturilor înregistrează:

- un pavaj superior (1), la -0,40 m de la nivelul actual de călcare, format din dale de calcar; suprafața pavajului este de 2,35 x 1,10 m; este continuarea pavajului din SA, c.33 surprins în campania din anul 2000;

- un pavaj inferior (2), la -0,90 m, din dale de calcar bine fixate; suprafața pavajului este de 2,80 x 1,63 m;

- între cele două pavaje este un strat de pământ gros de cca. 0,30 m.

Pe profilul de E – dărâmtură încă de la nivelul vegetalului până la -0,45 m; -0,45 -0,50 m – blocuri (plăci) de calcar (corespund pavajului superior; urmează un strat de pământ cu o grosime maximă de 0,30 m; la -0,65 m – tasare (deasupra pavajului inferior până la baza asizei superioare a zidului ζ); -0,80 m – pavaj inferior; -0,90 m – lutuială.

Din analiza profilului, pavajul inferior poate fi contemporan cu zidul ζ. În profilul de N apare închiderea zidului de S al locuinței din faza I (el se plasează în aceeași linie cu zidul dinspre profilul de N din SA, c.39). La zidul de S din faza a II-a a locuinței, surprins după curățarea pavajului superior ne-am referit mai sus. Compartimentarea secundară a spațiului în acest carou avea ca limite pietrele verticale de blocare a pavajului (spre V) și zidul înregistrat în vechile planuri, dar care nu s-a mai păstrat (spre E). Acest zid probabil era construit tot din pietre neregulate așezate pe pământ ca și zidul din SA, c. 39 (prelungirea) și reprezenta pandantul lui, spre E.

Curățarea carourilor mai vechi din SA, c.38 și 31 ne-a permis unele observații privind raportul dintre incintă (latura de S) și zidul ζ:

- incinta se păstrează pe această latură până în SA, c.44;

- zidul ζ este surprins și în SA, c.52.

Cele două ziduri sunt paralele; distanța dintre ele este de 5,60 m. În dreptul carourilor 38 și 31, spre V și spre E, și perpendiculare pe incintă și zidul ζ, sunt două ziduri ferme. Ele au lungimea de 6,60 m și lățimea de 1,20-1,38 m; ambele se păstrează pe o înălțime de 0,45 m. Din punct de vedere al construcției, sunt întrețesute cu incinta și cu zidul ζ și flancau probabil o intrare. Ulterior intrarea în zidul ζ a fost astupată și zidul capătă o linie continuă (lățimea intrării astupate este de 2,80 m).

Rezultă că incinta, zidul ζ și zidurile 1 (de E) și 2 (V) sunt contemporane. Celelalte amenajări din spațiul dintre incintă și zidul ζ sunt ulterioare. Este vorba de: pavajul din SA, c.45; zidul ce s-a aflat sub martorul din SA, c. 45-52; zidurile din interiorul c. 52. De la SA, c.31 spre E nu mai apare nici o compartimentare; în schimb, compartimentările spre V sunt mai multe (vezi SA, linia c.60, 61, 62). Locuința mare care ocupă suprafața SA, c.41, 40, 39 (V) și SA, c. 34-33-32 (E) păstrează alinierea față de incinte. Locuința (a cărei suprafață este de 7,30 x 9,20 faza I și 7,30 x 10,20 faza a II-a) poate să fi fost contemporană (în faza I) incintei, zidului ζ și pavajului inferior; durata funcționării ei (în faza a II-a) ia sfârșit o dată cu blocarea intrării la zidul ζ.

SA, c. 65 - caroul a fost deschis pentru surprinderea locuirii (eventual incintei) spre V. Săpătura a picat pe o mare depresiune naturală, umplută în timp cu pământ negru, granulos. În profilul de S, punctul de vârf al depunerii de pământ este la -0,70 m; la -0,90 m s-a dat de pământ amestecat cu pietre. Se secționează o suprafață spre latura de E a caroului, pe o lățime de 0,90 m. Secțiunea a ajuns la adâncimea de -1,30 m la un pământ galben tasat. Pe profilul de E se înregistrează: 0 -0,30 m – depunere de pământ; -0,30 m – linie continuă de pietre, groasă de 0,25 m; la -0,80 m – alt rând de pietre care coboară spre colțul de SE al caroului; la -1,50 m stânca naturală. Rezultă că pe linia carourilor SA 65-70, datorită depresiunii naturale este puțin probabilă aflarea vreunei construcții.

Secțiuni de verificare ale măsurătorilor geofizice

În urma măsurărilor efectuate pe baza unui contract de colaborare cu societatea GEI-PROSECO București, pe platoul cetății, în afara fortificației, au fost efectuate 4 secțiuni de control (SG I-IV).

SG I (3 x 1 m) – nu a dat rezultate;

SG II (14 x 2 m), la cca. 150 m SSV de fortificație; pe mijlocul secțiunii a fost surprins colțul unei construcții orientate NV-SE;

SG III (3 x 2 m); a fost surprins un zid orientat NV-SE; zidul apare la –0,30 m de la nivelul actual de călcare; dimensiunile zidului: L=3 m; l=0,60; î=0,35 m; zidul este din pietre mici legate cu pământ. În colțul de SE, la nivelul zidului, restul unui pavaj din dale de calcar cu suprafața de 0,67 x 0,62 m. În colțul de NE apar blocuri de calcar, cu aspect regulat, de la o eventuală amenajare. La adâncimea de –0,80 m, pe fundul secțiunii, apar dale de calcar (pavaj).

Materiale recuperate: ștampilă de amforă de Sinope (grupa V b), panse de amfore de Sinope, picior de amfore de Heracleea Pontică și Soloha I, frecător de piatră, fragmente de kantharos și platou cenușiu;

SG IV (14 x 2 m); cercetare nefinalizată.

Materiale arheologice databile (ștampile amforice):

SA, c. 32, -0,40 m (între pietre, spre profilul de N)

Ștampilă Sinope, grupa V d (cca. 222-211 a.Chr.)

Ἀστυνόμου

ἱφίος τοῦ ἑλμᾶς mască de Silen

Εστιάου

Ἀρτε(...)

SA, c. 32, -0,57 m (în profilul de E)

Ștampilă Sinope, grupa V d (cca. 222-211 a.Chr.)

ἄστυνομοῦντος

Ἰκεοῖου τοῦ ἑρμᾶ

Ἀντιπάτρου

Ἡ φ[αίστιος]

SA, c. 32, -0,60 m (sub platforma de piatră de pe profilul de E).

Ștampilă Heracleea Pontică; englică pe toartă; prima jumătate sec. III a.Chr.

[Ἀριστο-]

κράτεος

SA, c. 34 (la curățenie)

Ștampilă Sinope; grupa V b (cca. 252-243 a.Chr.)

Ἀστυνόμου

Ἀντιπάτρου ἑλμᾶς proră de corabie

τοῦ Νίκωνος

[.....]

SA, c. 34-33 (locuință; la desființarea martorului)

Ștampilă Sinope; grupa V b (cca. 252-243 a.Chr.)

Ἀστυνόμου

[Ικ]εσίου τοῦ proră de corabie

Βαχχίου

[Ηρ]ακλ[είδης]

SA, c. 37 (la desființarea martorului c. 38-37)

Fragment gât și toartă Heracleea Pontică; ștampilă englică pe toartă; prima jumătate sec. III a.Chr.

Ἀριστο-

[κ]ράτεος

SA, c. 38-45 (la îndreptarea profilului)

Ștampilă Sinope; grupa V b (cca. 252-243 a.Chr.)

[άστυνόμου]

Ιοβάκχου τοῦ proră de corabie

Μολπαγόρου

[.....]ων

SA, c. 39

Ștampilă Sinope, grupa V c

άστυνόμου

Θηρικλέους τοῦ câine

Ἀπολλωνίου

SA, c. 39, -0,20 m (în colțul de SV)

Ștampilă Sinope, grupa V c (cca. 242-223 a.Chr.)

άστυνόμου

Φημίου τοῦ personaj care presează struguri

Θεοπείθου

SA, c. 39, -0,55 m

Ștampilă Heracleea Pontică; englică pe toartă; sfârșitul sec. IV – prima jumătate sec. III a.Chr.

Ἀριστοκρά[τεος]

SA, c. 39-38 (pe zidul ζ)

Ștampilă Sinope; grupa V b (cca. 252-243 a.Chr.)

[άστυνόμου]

[Ιοβάκ]χου τοῦ proră de corabie

[Μολπ]αγόρου

[.....]

SA, c. 40, -0,40 m

Ștampilă Sinope; grupa V b (cca. 252-243 a.Chr.)

άστυνόμου

Ικέσιος τοῦ

Βαχχίου

SA, c. 40, -0,40 m

Ștampilă Rhodos; cerc perlat; în centru, înscrisă în cerc, floarea de rodie. Inscripție slab lizibilă; anterioară complexului Pergam; lizibil numele producătorului Ἀξιος, în genitiv.

SA, c. 48, -0,50 m

Ștampilă sinopeană, de producător; dublu imprimată.

[Ισ]τιαί[ου]

SG III

Ștampilă Sinope; grupa V b (cca. 252-243 a.Chr.)

ἀστυνόμου

Ἀντιπάτρου ἑπὶ πρῶτα de corabie

Κτήσεων

Obiectivele viitoare au în vedere cercetarea zonei de SE al sectorului, dintre incinta III și zidul ζ, precum și conservarea primară a complexelor rezultate în campaniile 2004-2005.

Informații suplimentare online

[Raportul 3314 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
